Den siste Snapphanen

Historiskt-romantiska skildringar från snapphanefejden.

Af C. AUG. CEDERBORG.

(Forts. fr. föreg. nr.)

(2)

Åtminstone lär väl detta ha varit fallet i äldre tider, innan ännu plogen gjort bekantskap med de talrika myrarna eller öfver hufvud odlingen gjort de framsteg, som lika litet i örkened som i andra sydsvenska socknar saknats under de senaste årtiondena. Till ökennamnets befogenhet har för öfrigt bidragit äfven den omständigheten, att ingen af de större färdvägarne genomskär eller ens berör socknen samt att den saknar större vattendrag, långs hvilka odlingen kunnat utbreda sig. Dess första å är nemligen den lilla Bifvaröde eller Hjärsås-ån, som vid Odersberga faller ut i Helgeå, och den hör ingalunda till de mera betydande vattendragen i Skåne. Ej heller eger socknen, utom den stora gränssjön Immeln, någon större sjö, hvars vattenyta kunnat ge lif åt landskapet, men deremot en betydande rikedom af små, ofta namnlösa skogssjöar eller tjern, hvilka örkened har att tacka för att socknen här och der kan erbjuda särdeles vackra naturskådespel.

I hjertat af denna vilda skogsbyggd, helt nära den stora öfver en fjerdingsväg långa och i det närmaste lika breda Norrmans myr samt invid stranden af den lilla Bifverödsån, låg vid tiden för vår berättelse och ligger än i dag skogshemmanet Bosakulla, numera underofficersboställe, men då ett ensligt, långt från mera farbara vägar beläget skogshemman, hvilket egts och bebotts af den fruktade snapphanehöfdingen Mickel i Bosakulla. Från och med snapphanekrigets utbrott år 1676 hade denne Mickel, fruktad på grund af sin vildhet och ofantliga kroppsstyrka mera än omtyckt ens af de vilda snapphanarne sjelfva, varit chef för det sanpphaneband, som hade sitt hem i örkened — och detta var just det grymmaste och mest fruktade af alla snapphanar.

Utom nyssnämnda egenskaper hade Mickel i Bosakulla utmärkt sig för en utomordentlig snikenhet, som icke sällan bragte honom i strid med sitt eget manskap, men medelst fruktan förstod han att hålla diciplinen vid makt. I en händelse, hvilken som bekant inledde snapphanekriget 1676 och bidrog till dess hastiga uppblossande genom att kittla de vilda skogsbyggarnes snikenhet och roflystnad, nemligen det öfverfall vid Loushult, hvarvid snapphanarne lyckades bemäktiga sig hela den svenska krigskassan och åtskilliga af Karl XI:s egna tillhörigheter, hade Mickel i Bosakulla med sina örkenedsbor tagit en mycket verksam del. Då det sedan blef fråga om att dela det rika rofvet, företrädande en för sin tid mycket betydande summa — hela fjerdingar fulla af nyslaget silfvermynt — lär, så sades det allmänt bland snapphanarne, Mickel ha tagit den ojemförligt största delen för egen räkning, i det han före delningen låtit hemligen bortföra mer än hälften af skatten. Naturligtvis väckte detta motstånd, men fruktan för Mickels kroppsstyrka och vildhet var så stor, att man, sedan ett par af de modigaste kommit ifrån sin tilltänkta granskning af krigskassan med brutna refben och sargade lemmar, lät udda vara jemnt.

Men Mickels skräckregemente skulle få ett hastigt slut. Då snapphanar från vidt skilda orter sommaren 1677 på kallelse af den s. k. "Göingehöfdingen" Sven Pålsson samlades vid Vanås för att intaga denna befästade borg, var äfven Mickel med sina örkenedsbor med. Men detta företag slutade, mycket på grund af snapphanarnes inbördes oenighet, med ett förkrossande nederlag, och vid Gryts kyrka blef hela örkenedsbandet till största delen nedhugget eller tillfångataget. Bland fångarna befann sig äfven Mickel sjelf, och några dagar senare blef han jemte ett stort antal kamrater hängd å den s. k. galgbacken i Vanås.

Nu bundos icke längre Mickels öfverlefvande kamrater af fruktan för den vildsinte anföraren, och så vaknade hos dem begäret att återtaga det rof, som Mickel orättmätigt tillskansat sig, och en vacker dag beslöto de att infinna sig å Bosakulla för att hålla — bouppteckning.

Mickel i Bosakulla efterlemnade icke mer än en arfvinge, en tjugoårig dotter vid namn Gunilla. Hustrun hade några år tidigare omkommit "genom vådlig händelse", såsom Mickel tolkade det, blifvit dränkt i ån af sin man, såsom den allmänna meningen påstod. Nu satt emellertid dottern ensam på gården med Sven Dumbe, en döfstum stackars dräng, som Mickel i många år hållit som ett slags slaf för att sköta jordbruket, och mor Karna, en äldre qvinna, som Gunilla tagit till sig, sedan gummans man blifvit hängd samtidigt med Mickel.

Snapphanarnes "bouppteckning" å Bosakulla aflopp vida fredligare än man kunnat förmoda. Då snapphanarne inställde sig hos Gunilla och framställde en begäran att få vara med om arfskiftet, bemötte hon dem med största vänlighet och framtog fem plåtar, hvilka hon föreslog att dela sålunda, att snapphanarne fingo de tre och hon sjelf de två.

— Men hvar är "skatten"? sporde snapphanarne, skälfvande af snikenhet.

Gunilla svarade, att hon alls inte kände till någon skatt. Allt af mynt, som fanns i huset var de fem plåtarna. Beträffande åter lösboet, så vore dettå af enklaste slag och ingalunda mera än som nödtorftligen behöfdes för gårdsbruket. Kunde de finna någon "skatt", så skulle det vara henne kärt, sade hon, och i så fall finge de gerna behålla alltsamman, ty sjelf skulle hon nog försörja sig och sina tjenare.

Nu blef det en husransakning och ett skattsökande, som räckte i ett par veckor. De låga, bofälliga husen genomsöktes från takåsen till källarer så noga, att om en knappnål varigömd borde den ha kommit i dagen. Och derefter började de gräfva och böka i jorden på ett sätt, som var för gården högst menligt,men Gunilla fanr sig i dessa ingrepp i hennes egande rätt med en engels tålamod. Någon skatt eller ens den minsta del af en dylik kunde emellertid inte upptäckas.

Detta utfall var lika oväntadt somför snapphanarne obegripligt. Att Mickel tillegnat sig åtskilliga fjerdingar af den stulna krigskassan liksom äfven det mesta af kung Karls bordsilfver visste man med full säkerhet. Och lika säkert vore att vid alla de plundringståg, som företagits under Mickels ledning, och de voro hvarken få eller ringa gifvande, och vid all plundring af slagna eller fångna fiender hade alltid Mickel tagit brorslotten, och den stor ändå, men hvar hade han gjort af alla dessa skatter? Det funnes ju till och med flera bland snapphanarne, som varit honom behjelpliga att föra värdesaker till Bosakulla, men hvar funnos de nu? Man hade tänkt sig gården som en verklig silfvergruva, och så hade man funnit — fem plåtar. Detta kunde aldrig hänga rätt samman.

Öfverläggning hölls, och man kom till den bestämda åsigten, att Gunilla ovilkorligen måste veta hvar faderns rikedomar tagit vägen. Hur vild, obändig och grym Mickel varit, så hade der ändå funnits en liten mjuk punkt i hans hårda sinne. Han hade älskat dottern mer än något annat i verlden, till och med mera än det hvita glänsande silfret, ty det var egentligen endast för att samla rikedomar åt henne, som han varit så sniken. Under sådana förhållanden vore det ju otänkbart, att han, som snart sagdt dagligen och stundeligen vågade sitt lif, icke skulle ha upplyst flickan om, hvar han hopade sina skatter. Hon måste veta det, och i denna öfvertygelse satte man åt henne med både ondo och godo, rika löften och grymma hotelser, men Gunilla var oböjlig. Hennes svar blef alltid, att hon ingenting visste om fadrens rikedomar.

Då väcktes förslag att man genom tortyr skulle tvinga henne till bekännelse. Men vördnaden för Mickel satt ännu så djupt, att man inte vågade förgripa sig på hans dotter. Man fruktade i så fall den hängde skulle gå igen och grymt hämnas allt våld mot hans ögonsten, den enda han någonsin älskat i verlden, dottern Gunilla.

I stället började, synnerligast bland de yngre snapphanarne, andra planer att arbeta sig fram.

Gunilla blef i en hast alldeles öfverlupen af friare, och i denna stormlöpning mot hennes hjerta och andra dolda skatter, deltogo äfven personer, hvilka egentligen ej hörde till snapphanebanden. Flickan blef plötsligt en mycket eftersökt person, som alla i hembygden intresserade sig för, och hvad som å sin sida ingalunda skämde bort saken var, att hon verkligen såg riktigt bra ut, ja, rent af kunde kallas en skönhet efter landtlig byggdemåttstock.

Men Gunilla visade sig lika oböjlig i detta stycke som beträffande skatten. Hon afvisade alla friare, snapphanar eller icke snapphanar, och förklarade, att hon alls icke kände någon håg att gifta sig.

Den enträgnaste bland hennes friare och tillika den som enligt allmänna meningen borde ha de största utsigterna att genom ihärdighet vinna målet, var Mickels efterträdare som chef för snapphanarne i Örkened, en f. d. soldat och affälling vid namn Jöns Pik, som genom sin obestridliga tapperhet och militäriska erfarenhet vunnit stort inflytande inom socknen, hvars invånare till allra största delen voro snapphanar, vare sig af böjelse och fri vilja eller af tvång. Visserligen förde han icke ett lika sjelfständigt befäl som Mickel, om det kan vara tal om sjelfständighet för en dylik anförare, utan vore snarare att anse som den mäktige sanpphanehöfdingen Lille Mats' underbefälhafvare, men bland snapphanarne åtnjöt han i alla fall stort anseende ehuru han ingalunda egde företrädarens förmåga att genom fruktan sätta sig i vördnad.

Gunilla var en i många fall ganska underlig flicka. Såg man in i de djupa, blå ögonen eller betraktade det rundlagda, nästan barnsliga ansigtet, tyckte man sig förvissad om, att hon vore af en mild och vek natur. Men hörde man hennes hätska uttalanden om svenskarne eller hennes vildsinta kraf på hämnd emot hennes faders banemän och tillika iakttog det uttryck af hänsynslös viljefasthet, som dragen kring hennes mun kunde antaga, då började man i sjelfva verket misstänka, att äpplet icke fallit så långt från trädet, som det vid första påseendet kunde tyckas. Hon var derjemte ordkarg och svår att förstå sig på, äfven för den som dagligen var i beröring med henne. Glad var hon aldrig. Ingen hade någonsin sett henne skratta — åtminstone inte efter modrens död.

Samma afton som kung Karl höll sin så plötsligt afbrutna julestuga på Ljungby, satt Gunilla på husbondens plats vid bordändan i sin stuga i Bosakulla och utskiftade julmaten till sina enda julgäster, den något slöa mor Karna och den döfstumme Sven, den senare en undersåtsig karl af synbarligen stor kroppsstyrka, men med ett uttryck i sina ögon, som vittnade om mycket ringa själsgåfvor, äfven om den blick, hvarmed han beraktade den unga husmodern, påminde om en hunds obegränsade tillgifvenhet. Då hördes tunga steg derute i förstugan, dörren öppnades, och in trädde en ung, reslig och välbildad man af ganska fördelaktigt utseende, stampade snön af fötterna, satte den i en rem öfver axeln hängande bössan i hörnet och hälsade de närvarande med de ur en dylik persons mun något oväntade orden:

— Guds fred här inne, och en glad och lyckosam jul!

— Tack, Jöns Pik, och detsamma till baks igen, svarade Gunilla, och bjöd den ankomne sitta ned vid bordet och deltaga i måltiden, något hvartill denne ock genast befanns villig.

Vi skola förbigå det för vår berättelse alldeles likgiltiga samtal, som nu följde, men sedan måltiden slutats och Sven Dumbe samt Karna dragit sig tillbaka hvar åt sitt håll, blef det af större intresse för oss, hvarför vi skola taga oss friheten lyssna till detsamma.

— Du bad mig en gång, sade Jöns Pik, att om jag träffade någon, som varit med Mickel i fängelset eller närvarande vid afrättningen, skulle jag noga utspörja honom om, huruvida icke Mickel haft något förtroligt samtal med någon före sin död eller med någon skickat en hälsning till dig. Nu har jag träffat en sådan person.

— Har du? Och kunde han då gifva någon upplysning?

— Ja, det kunde han.

— Hvem är den personen?

— En man, som då var slottsknekt på Vanås och en bland dem som höll vakt om fångarne både i fängelset och vid afrättningen. Han har kommit i något klammeri på Vanås och för att rädda sig från straff, rymt och slagit sig till oss.

— Hvad har han då berättat?

— Jo, att Mickel, så vidt han kunde förstå, i fängelset icke haft någon gemenskap med andra än dem, som jemte honom blefvo aflifvade. Men på afrättningsplatsen, kort innan han blef hängd, hade han ett enskildt samtal med en person, som var vid afrättningen närvarande och hade fritt tillträde till fångarna.

— Hvem var denne?

— En gårdsfogde på Hanaskog vid namn Sivert Gren. Han ansågs som en väldig förföljare af friskyttarne, men var i hemlighet deras vän. Sedan blef detta upptäckt vid det tillfälle, då Severins band sprängdes af Hummelhjelm vid holmarne i Helgeå, och Gren blef fängslad och lär ännu befinna sig i fängenskap

— Hvar förvaras han?

— Det visste inte karlen.

Gunilla hade synbarligen med mycket stort intresse lyssnat till snapphanebefälhafvarens meddelanden. Slutligen sade hon:

— Skulle du inte kunna skaffa mig reda på, hvar den karlen Gren sitter fängslad?

— Kanske, svarade Jöns Pik och tillade i det han med sjelfbelåten min strök sina mustascher: Mina armar räcka långt, och jag har ett öra med till och med i svenskarnes fängelsehålor. Men hvad gifver du mig i belöning?

— Hvad begär du?

— Dig sjelf — det vet du ju.

— Det priset är för högt för en så ringa sak, som kanske till sist inte för mig har något värde.

— Hvad vill du då ha i tillgift för att väga upp varan mot priset?

— Hämnd, hämnd, hämnd!—Hämnd på svenskarne för min fars död.

— Och hurudan skulle då den hämnden vara?

— Jag vill sjelf döma en svensk officer efter mitt behag — detta till att börja med.

— Och om du det får och jag för öfrigt skaffar dig de upplysningar du begärt, vill du då bli min?

— Kanske! — Kanske icke. Det beror på hur jag finner mig tillfredsställd.

— Det var ett allt för obestämt svar — men, lika godt! Du skall få hvad du begär. En gång skall jag väl till sist komma fram till mina önskningars mål. Gif mig åtminstone en kyss som handpenning!

— Ja, då den svenske officeren dinglar i galgen.

Sådant blef slutet på det samtal,som började med en så from hälsning. Derefter aflägsnade sig Jöns Pik, och Gunilla gick ut i ladugården för att se efter, om korna fått det extra nattfoder, som gammal sed i Göinge bjuder att de skola ha om julen.

VIII.

Kungens kurir.

Klaus Vibes första kurirfärd i kungens tjenst syntes lofva den bästa framgång. Vid midnattstid hade han i sällskap med gästgifvaren Nils Nilsson brutit upp från Ljungby, tagande den enda väg som ansågs åtminstone något så när säker för en svensk ryttare, nemligen öfver Fjelkinge, Kviinge, Broby och Marklunda till Smålandsgränsen. Utan något nämnvärdt äfventyr hade de båda ryttarne uppnått Hönjarums skans vid Ousbysjön, der en svensk soldatpostering var förlagd, men så var det ock det farligaste stycket som återstod. Här skaffade sig Klaus, enligt gästgifvarens råd,en vanlig bonddrägt, hvilken han drog utanpå den lysande drabantuniformen, och tack vare detta försigtighetsmått och gästgifvarens erfarenhet och noggranna kännedom om trakten, lyckades de uppnå gränsen utan att mera än ett par gånger ha blifvit antastade, den enda gången rätt allvarsamt i det en mindre flock snapphanar spärrade dem vägen vid en grind och ville ha reda på hvilka de voro, hvart de ämnade sig, deras ärende m. m. Men gästgifvaren, som var van vid dylika förhållanden, spelade snapphane så mästerligt och ljög grindvakten så full, att de till slut sluppo fram utan att ha behöft vädja till vapen.

På andra sidan gränsen skiljdes deras vägar, i det gästgifvaren begaf sig till sitt hem i Markaryd, men Klaus Vibe fortsatte vägen uppåt Jönköping, hvilken plats han uppnådde utan vidare äfventyr, anträffade öfverste Nils Bjelke och uträttade sitt uppdrag. Dels för att hvila upp sin häst, dels för att afvakta andra uppdrag, som han skulle återföra till konungen, stannade han ett par dagar i Jönköping, men begaf sig derefter på återfärden, denna gång ensam. Vid middagstiden ankom han till skånska gränsen, men beslöt att i en bondgård derstädes afvakta natten ty att på dagen gifva sig in i de farliga skogarna kring Loushult och Marklunda ansåg han allt för farligt. Dessutom ville han att hästen skulle vara fullt uthvilad vid passerandet af det farliga stycket, ty det kunde inträffa, att i dess snabbhet låge hans räddning, i fall han antastades af snapphanar.Liksom på uppvägen hade han dragit en bondkostym utanpå drabantdrägten och utbytt drabanthatten med dess svajande fjäderplym mot en vanlig bondhatt.

Folket i stugan, der han tagit in och hvilken låg helt nära den bäck, som här utgör gränsen mellan Småland och Skåne, tycktes vara välsinnadt och gaf honom goda råd för den farliga färden. Mellan Loushult kyrka och Marklunda by, sade de, vore det farligaste stycket, ty så långt upp vågade sig ej patrullerna från Hönjarums skans, sedan helt nyligen en dylik blifvit fullständigt nedgjord af snapphanarna.

Särskildt hustrun i gården, en äldre qvinna af hygglig utseende, tycktes intressera sig för den unge resanden och följde honom ut på gården, då han, sedan det blifvit nedmörkt, skulle stiga till häst. Det allra farligaste stället, hviskade hon till honom, vore Lilla Stockhults qvarn, belägen ett kort stycke bortom Loushults kyrkoby. I den qvarnen brukade snapphanarne ha liksom ett högqvarter, då de lågo och lurade på vägfarande, och mången sådan hade der funnit en bråd ända både på resan och lifvet, att icke tala om alla de som blifvit plundrade och misshandlade der. Men, upplyste gumman, strax norr om denna qvarn ginge en liten smal skogsväg öster ut mot en gård, som hette Gnubbarp, hvarefter den ett stycke längre söderut åter ginge ut till landsvägen. Skulle han märka något misstänkt vid qvarnen, så borde han taga denna väg, ty äfven om den kunde vara farlig, den med, så vore den dock säkrare än vägen förbi qvarnen, ty på dylika småvägar väntades inga vägfarande, hvadan de åtminstone efter mörkrets inbrott sällan bevakades.

Klaus tackade för den värdefulla upplysningen, tryckande ett silfvermynt i gummans hand och började färden, sedan han sett efter att vapnen voro i god ordning.

Det var ganska mulet och snöade något, men "snön lyste", så att man ganska väl kunde se vägen. Han passerade den lilla bron öfver Getabäck och var nu i Skåne. På båda sidor om vägen stod skogen som en svart mur, och som vägen gick i krökar, var det icke stora stycken af densamma han med blicken kunde omfatta, men han ansträngde syn och hörsel till det yttersta för att i god tid upptäcka hvarje fara. Snart öppnade sig bygden något, och hans vid mörket vanda ögon varsnade framför sig Loushults kyrka, kring hvilken skymtade små åkerfält och ängar och en tät klunga sammanbyggda gårdar. Han red in på den s. k. bygatan. Allt var lugnt och tyst, folket der inne i de låga, grå kojorna — kanske snapphanar allehopa — sofvo, endast en hund tycktes märka den vägfarande och hälsade honom med ett ilsket skall. Klaus red sakta för att dess mera obemärkt komma genom byn, som i dessa tider hade ett ganska dåligt rykte om sig. Det var der som den svenska krigskassan året förut fallit i snapphanarnes händer. Men ingen menniska syntes, icke ens ljus i fönstren. Loushultsborna tycktes samt och synnerligen hvila i drömmarnas verld, och Klaus hade intet skäl att missunna dem deras goda sömn.

Snart hade han byn bakom sig. Åter slöt sig skogen tillsammans om vägen, mörk och dyster stod den der på båda sidor,och hotfull, ty hur lätt kunde ej från dunklet der inne sändas en kula — en knall och ett fall. — Klaus var en modig ung man, ingalunda ovan vid faran, ehuru hans krigarbana varit kort, men dessa hotfulla murar med deras outgrundliga djup kändes dock tryckande, och han önskade att åter befinna sig på ett fritt fält, der faran åtminstone icke vore osynlig för den uppmärksamme. För hvarje krökning af vägen trodde han att någon lefvande varelse skulle komma inom hans synkrets, men alltjemt samma ödslighet, samma stillhet. Då skar plötsligt ett gällt tjut i hans öron. Han ryckte till, men log åt sin egen skrämsel, ty han kände väl till det tjutet. Det var vargarne, som den tiden voro ganska allmänna i Skåne under stränga vintrar.

Efter en stund nådde honom bruset af ett qvarnfall. Ah ha! tänkte han nu gäller det att se upp, ty här måste vi ha Stockhults qvarn, det värsta snapphanenästet på hela vägen. Och mycket riktigt! Der låg qvarnen, och ur fönstren på qvarnhuset lyste ljus. Detta var ju ingenting märkvärdigt, ty mjölnaren måste ofta uppoffra nattsömnen för sitt yrke, men jemte sorlet från qvarnforsen hördes äfven ett annat buller; det var skrål och oväsen från en förmodligen rusig skara, som höll sin nattstämma der inne i qvarnhuset. Jag spränger i galopp förbi nästet, tänkte Klaus, men så i detsamma såg han en svart strimma öfver vägen. Det var ett ungefär i manshöjd spänt rep.

Skulle han hugga sönder repet med sitt svärd och spränga förbi?

Innan han hunnit besluta sig, hördes röster och fottramp från vägen, och der denna krökte sig ett stycke på andra sidan qvarnen, dök upp en skara män med bössor hängande öfver ryggen. Det var snapphanar, derom var intet tvifvel. Klaus vände hästen, gaf honom sporrarna och red i galopp tillbaka mot Loushult. Att han blifvit sedd hördes af snapphanarnes vilda rop, men vägen svängde och snart var han åtminstone utom deras synkrets.

Då Klaus förut ridit vägen fram, hade han iakttagit den lilla sidoväg,hvarom gumman talat. Han beslöt nu att slå in på den för att sålunda komma förbi snapphanarne.

Der inne på den lilla vägen var det vida svårare att taga sig fram än der ute på den stora. Han måste rida fot för fot, men likväl var det med största svårighet han förmådde urskilja den mellan trädstammarne slingrande vägen, synnerligast som dertill snöfallet ökats. Men det såg ut som skulle han ha lyckligt kommit undan, ty visserligen hörde han rop och skrik i rigtning mot qvarnen, men han tycktes icke vara förföljd. Kanske hade snapphanarne, som voro till fots, uppgifvit tanken på förföljelse.

Så långt var allt godt och väl, men i stället ökades svårigheten att taga sig fram. Snön sållade ned och gjorde snart vägspåret osynligt, och dessutom tilltog mörkret allt mer och mer. Efter en stund blef det för Klaus klart att han icke längre befunne sig på någon väg. Hästen snafvade oupphörligt öfver stenar och trädrötter, och mer än en gång var ryttaren nära att bli nedsopad från sadeln af en lågt nedhängande trädgren. Han måste stiga af och leda hästen. Men riktningen! Klaus trodde sig visserligen veta åt hvilket håll landsvägen låg, men då han och hästen släpat sig fram en vida längre tid än som skulle ha behöfts för att uppnå vägen, om hans beräkning varit riktig, insåg han att han förvillat sig. Kanske hade han gått i en alldeles motsatt riktning. Nu vore intet annat att göra än att bara gå på. Vid dagningen, om ej förr skulle han väl uppnå någon väg.

Huru länge Klaus, ledande sin häst, strötvat omkring i vildmarken i natt och mörker och i ett tätt snöfall, visste han ej, men det måste ha varit i många timmar. Så stängdes plötsligt hans väg af en mörk vägg. Det var ett hus. Förmodligen sofvo husets innevånare, ty intet ljus lyste ur fönstret på den lilla stugans tak — för öfrigt måste det vara långt lidet på natten. Efter någon tvekan beslöt Klaus att knacka på ty huset låge tydligen ensligt i skogen och, väl beväpnad som han var, borde han ej ha något att frukta der. Han hade blifvit trött af det långa kringströfvandet, och både han och hans häst behöfde en smula hvila. Dessutom borde väl här kunna vinnas upplysningar om hvar han befunne sig.

Han knackade på. Först efter ett ursinnigt bultande kom ändtligen en medelålders man och öppnade. Klaus sade sig vara en vägfarande, som kommit vilse, och anhöll att få hvila öfver natten i stugan och att äfven få sätta in sin häst någonstädes. (Forts.)

Den siste.

I strömmar föll regnet; en rasande nordost piskade det mot Drakbergets klippväggar och gjorde de branta, trånga stigarne glatta och slippriga, ännu farligare än förr för menniskor ooh hästar.

Men framåt! Icke en timmes rast vågade den lilla boerskaran unna sig. Icke ett ögonblick tordes den dröja. Det gällde ju att före soluppgången nå Tugelafloden för att bringa de hårdt ansatta vännerna hjelp mot engelsmännen. Och hejdlöst ilade de framåt trots utmattning, svårigheter och umbäranden, dessa väderbitna kraftiga gestalter. Mod och dödsförakt stodo att läsa i de allvarliga dragen. Det enda ljud som hördes, var stormens tjut och det monotona trampet af hästhofvarne på den hårda jorden.

Då och då snafvar ett djur på de farliga klippstigarne och glider nedåt den våta sluttningen, och med uppspärrade, frustande näsborrar, med ångestfyllda ögon stirrar det förfärade djuret ned i afgrunden — ett ryck och den dumdristige ryttaren förmår det med öfvermenskliig kraft att resa sig — och trafva tyst vidare.

I spetsen rider kommendanten. Hans hår och skägg äro snöhvita, och otaliga fåror har den långa lefnaden gräft i detta ansigte. Blott hans ögon flamma ännu i ungdomlig eld, i vildt mod och outsläckligt hat.

Han tänker på sitt hem, sin stolta farm, på hvilken han är född, vuxit upp till man och der han njutit så mycken lycka och glädje; — nu ligger den i grus och aska. Han trycker i tankarna åter sin trofasta hustru och sin gråtande dotter till sitt bröst; nu äro de i engelsk fångenskap. Han drog ut i kriget för frihet och fädernesland, åtföljd af tre tappra söner — två äro döda, stupade i strid mot fienden.

Den yngste återstår honom dock. Och en varm känsla af tacksamhet genomströmmar den gamles smärtfylda bröst.

Allt har han dock icke förlorat. Sin yngste son har han qvar!

Han vänder sig om. Hans ögon söka honom — ja, der rider han. Faderns ögon stråla af en oändlig kärlek — nu hans allt. Den ungdomskraftiga kroppen, de stolta, ädla dragen, hans mod — "O, Gud, beskydda honom!"

Dock — hvad är det? Ynglingens häst reser sig på bakbenen — han griper den i manen — den störtar utför sluttningen — ett skrik — och häst och ryttare hafva försvunnit!

I ett nu hafva de andra hoppat af sina hästar, och som en mäktig flods brus tränger ljudet af deras röster till den gamle mannens öron. Stel och orörlig sitter han i sadeln och stirrar på den fläck, der han senast såg sin son; hans ögon blifva allt större, han utstöter ett skrik, som går genom märg och ben på de andra, hoppar af hästen och ilar bort till den förskräckliga platsen.

Långt, långt böjer han sig ut öfver randen af den gapande afgrunden; med stel, förfärad blick ser han sin son hänga på den branta klippväggen. Hans tröja har fastnat i en buske; han måste vara sårad; man ser blodet rinna utför den grå klippväggen, men han lefver.

Männen hafva redan anskaffat tåg och draga den gamle, som alltjemt med stel blick stirrar efter sitt barn, bort från afgrunden. De befara, att han skall hoppa efter. Men slutligen kommer det lif i den gamle, och han skakar på hufvudet,

— Varen icke rädda, jag skall icke förkorta mitt lif, säger han med fast stämma.

Derpå knyter han ändan af tåget kring lifvet på sig. Alla de andra vilja åtaga sig vågstycket för honom; han afvisar dem, och man firar honom ned i det svindlande djupet.

— Längre ned, längre ned! ropar han till männen.

Förfärligt! — Tåget är för kort.

— Djupare, djupare! ropar han med skälfvande stämma, och förtviflad sträcker han sina armar mot sonen. Ett vildt skri af smärta — förgäfves! Den gamle drages upp igen.

Hans ansigte är gulblekt och ögonen blodsprängda.

Han går bort till en ung boer, som håller händerna för ögonen.

— Christian, säger han, du har varit hans bäste vän — svik honom icke heller nu! Du är den bästa skytten här.

Christian förstår. Hans kropp skakas af en dallring, han andas tungt, torkar bort tårarne ur ögonen och träder fram till afgrunden.

Tysta bedja männen. Skottet knallar — från tusen klippväggar kastas ekot tillbaka, och en hvit rök stiger upp.

Förgäfves! — den hand, som alltid har sigtat så fast och säkert på fienden har darrat, då det gällde hans vän.

Då tager den gamle bössan ur hans hand: icke en muskel skälfver; hans ansigte är hårdt och stelt. Han yttrar icke ett ord; blott en enda blick riktar han mot himlen, en blick så full af kärlek och hat, af smärta och hämd; — derpå sigtar han och — fyrar af!

I nästa sekund rullar en kropp med doft larm utför klippväggen.

Med blekt ansigte vänder sig den gamle bort, och orygglig ljuder hans kommandoord:

"Framåt marsch!"

En bestickningshistoria.

I en stor hufvudstad tilldrog sig nyligen en egendomlig bestickningsaffär. General X. satt en dag på sitt kontor och studerade anbud på en större leverans. Det var svårt att bestämma sig, ty alla konkurrenterna syntes lika kompetenta, alla fyllde de gifna vikoren. Medan generalen ref sig bakom örat, anmäldes hr Y, hvilken var en af dem, som gjort anbud på leveransen. Han kom emellertid nu för en annan angelägenhet. Han hade köpt ett patent och visade nu generalen att staten genom att exploatera detsamma skulle kunna göra betydande besparingar. Han framlade ritningar, beräkningar etc. Generalen intresserade sig för saken och lofvade att med det snaraste taga den under pröfning. Om leveransen talade hr Y ej ett ord.

Det var ju en mycket korrekt man, tänkte generalen, då leverantören aflägsnat sig. Han makade åt sidan papperen som hr Y qvarlemnat, men stötte dervid på ett tjockt kuvert, som icke bar någon utanskrift. Som det ej heller var tillslutet, tog generalen ut innehållet, som befanns vara tio stycken banksedlar på hvardera 1,000 kr.

Generalen betraktade pengarne förbluffad. Hur hade de kommit på hans bord? Och plötsligt förvrides hans ansigte af raseri.

— Det är Y som lemnat det efter sig, ryter han, den sakramenskade uslingen vill muta mig! Men det skall du få plikta för, min gosse!

Förskräckt har betjenten kommit inrusande.

— Hemta hit adjutanten! kommenderar generalen.

Adjutanten infinner sig och i flygande hast meddelar generalen honom hvad som förefallit, lemnar honom penningarne och befaller honom att genast anmäla saken för polisen.

— Karlen måste häktas ögonblickligen, skriker han.

Adjutanten ilar i väg. Tjenstgörande poliskommissarien mottager honom genast och åhör honom med stort lugn. Förvånad ser han på adjutanten och på sedlarne och lutar sig derpå tillbaka i stolen medan hans läppar krussas af ett leende.

— Ni skrattar, säger adjutanten förnärmad. Hvad finner ni för löjligt i historien?

Men han får intet svar. Poliskommissarien lutar sig blott allt längre tillbaka i stolen och skrattar så att han skakar.

Adjutanten springer upp.

— Förklara er, hr kommissarie..., säger han med djupt allvar.

Kommissarien reste sig också och sade skrattande till adjutanten:

— För fem minuter sedan var hr Y. här och anmälde att han förlorat tio tusen kronor.

Hela den så allvarsamt anlagda historien slutade med att alla de handlande personerna fingo sig ett godt skratt.

Hennes bön.

(Från engelskan, af *H. B.*)

"Gif mig det bästa i lifvet!"
hon beder, men tystnar förskräckt:
vid hennes sida står Kärlek
i rosenrödt, leende täckt,
vid handen hållande Sorgen,
så blek, som ur dödsslummern väckt.
Hon ler genom brännande tår,
hon bäfvar och dock hon förstår,
att bönen är hörd.

John Halpin
Attorney at Law
EXAMINER BLD'G, RUM 316
3:dje våningen, Hörn. af Market & 3rd.
Rådfrågningar Fritt. Behandlar skilsmessomål, fastighets- och inteckningsfrågor, fastebref, testamenten etc. uppsättas. Köpebref granskas

Vexlar på Sverige, Norge, Danmark och Finland
ALFRED A. ENQUIST
Shainwald, Buckbee & Co. Kontor
218–220 MONTGOMERY STREET
Notarius Publicus och Brandförsäkrings Agent
Köpebref (deeds), inteckningar, fullmakter, testamenten och andra legala dokument utfärdas och attesteras. Brandförsäkringar ombesörjas.

John A. Schill,
Res. 1566 Turk Street, Tel. Scott 1871
Svensk representant för
CALIFORNIA LAUNDRY Ass:n
100 Sanchez St.
Telefon Capp 1251.
Tvätt afhemtas och levereras i alla delar af staden.

North Star Bottling Works
3317 Twenty-Sixth St., San Francisco
Telephone White 211
CHICACO LAGER BEER o. PORTER
CARLSON & ANDERSON Prop.,

GUST. ANDERSON
handlar med
VINER, LIKORER, CIGARRER
Tobak och Svenskt Snus
422 Third St., mell. Harrison och Bryant
Laundry Office.
Möblerade rum.... Tel. Green 318

Första klassens
Svenskt Boardinghus
Stora soliga, möblerade rum med board hos
MISS CHRISTINA DYLEN,
415 First st., mellan Harrison och Bryant, San Francisco.

J. JOHANSON,
SVENSK URMAKARE
1189 MARKET STREET,
Nära City Hall San Francisco.
Utför alla slags Vägg- och Fickurarbeten samt Juvelerare-arbeten till billigaste priser.
Obs! Vägg- och fickur säljas på beställning lika billigt som på någon annan plats i staden. Allt arbete garanteras.

MJÖLK, GRÄDDE, ÄGG och SMÖR
— FRÅN —
San Carlos DAIRY
5c. pr qt.; i flaskor $2 pr. mån.
För vidare upplysningar besök, tillskrif eller telefonera till
N. S. NELSON, Egare.
143-145 NOE ST., Mellan 14th och Henry Sts.
Orders mottagas och levereras till alla delar af staden. Tel. Fell 3443

SMÄRTFRI TANDOPERATION.
EXTRACTED WITHOUT PAIN.
Kronor - $3.50
Fyllningar - .50
"Plates, full set" 5.00
Dr. Cavalskv,
24 Sixth St
Nära Market
Timmar: 9-5; 6-8.
Söndagar: 9-12

För fina och starka
SKODON
gå till
923 HOWARD STREET
Nära Fifth st. San Francisco.
Alla sorters beställningar och reperationer utföras skyndsamt och väl och äfven medan ni väntar till följande låga priser.
Herreskodon ..... 50c.
Damskodon ..... 35c.
Barnskodon ..... 30c. till 35c.
Tel. Howard 2261 G. B HOLMBERG.

Telefon Mint 1076
VED, KOL,
KOKES OCH TRÄKOL.
Kol levereras direkt från skeppsvarfvet, 2240 lbs. pr. ton. Sänd in er order med postkort och den skall fyllas utan dröjsmål.
A. WISTRAND.
426 Howard St., mell. 10th och 11th.

Louis' Exchange
VINER, LIKÖRER, CIGARRER
339 Third Street,
hörnet af Verona St.
San Francisco

NIEMI,
Svensk-finsk URMAKARE,
GULD- och SILFVERSMED.
No. 1439 MARKET ST.
mellan 10:de och 11:te gatorna.
Juveler af alla slag tillverkas på beställning; diamanter insättas. Nya guld- och silfverur ständigt på lager. Vägg- och fickur rengöras. Allt arbete garanteras.

TIVOLI CAFE.
BAKERY AND ICE CREAM PARLORS
18 Eddy Street, San Fr.
Det största och mest populära café i staden.
C. G. Larsen. Egare.